

que 'escamar-se', com posa la segona glossa, identificadora del mot, però no exacta pel sentit. — 2 No el registra Belv., almenys ben definit, i d'ell es limiten a copiar-lo Lab. i els lexicògrafs que d'ells van calcant. «*Escamarse* vulg. Escaparse, fugir, *escurrir la bola, poner pies en polvorosa.*» Sembla tanmateix que es refereix al nostre verb, pel fet de fer-hi constar al costat un *escamat*, per més que definint-lo també 'escapat'. Crec que això té poc o cap valor, i que deu ser degut a una preocupació pseudo-etimològica, o màxim a una confusió més o menys conscient amb mots com *escamarlar-se, escamatge, escamall*, derivats de *camia*; temo que tingui ben poca realitat un bal. i emp. *escamar-se* 'caminar molt' i 'fugir' que ha admès *AlcM* sense comprovacions sòlides, i té tot l'aire de ser estergit de Belvitges i Lab.: car la frase que esmenta com a empordanesa «els lladres s'han *escamat* i no els hem pogut agafar» és més convincent entendre-la en el sentit de 'entrar en recel', propi del nostre verb, que en el de 'escapar-se a força de cames'. Aquest suspecte *escamar* i un *escamar* 'llevar les escames o escates' (que han donat d'altres com a existent) degueren contribuir molt a la confusió dels bons lexicògrafs, i a la decisió del *DFa.* i *AlcM* de no admetre més que *escamn*ar com a forma nostra del present verb. El valencià Escrig registra el mot ben definit ja 1851, i a més «reprendre agriamente», *escama* «escamado --- mal ejemplo». — 3 No pas més altres pistes, al capdavant vagues, que se'm presentaren, com la del mot ombre *eskamitu* de les Taules Eugubines, amb context de sentit obscur o discutible, que Pisani sospitava 'pudendum' (al. *scham*), però Buck (255b) i Walde-H. suposen derivat del ll. arcaic *strues* 'espècie de coca sagrada', i altres relacionen amb ll. *scannum, scamna* 'banc' (Devoto, etc.; Ernout, *Dialecte Ombrien*, 118). — 4 Malficiem's-en perquè ni els vells diccs. catalans (Busa, Antic Roca, etc., ni *AlcM* no la registren; només *escamonea* Busa (c-iv-6.9f.). — 5 Com que segons Fr. L. de Granada «si plantando una vid la entremeten en la raíz un poco de *escamonea*, todas las uvas que lleva nacen escamoneadas, y así son dañosas» no és estrany que això influís en una acc. andalusa del nostre verb, que Alcalá Venceslada defineix «*escamarse*, tenderse o enmarañarse las siembras y granadas» (encara que ho atribueixi a «las lluvias tardías»). Hi hagué una variant *esclamonía* en el nom de la planta (López de Ayala, fi S. xiv), i de formes així pogué arrencar el benasquès *esgalamenà* que em va donar com a «destrozar» el més instruït dels meus informadors de Benasc el 1965. Altrament hi ha també contactes amb *EXCARMINARE*, que poden confluir en aquesta forma i amb alguna cosa que observo en el meu comentari a l'Arxipreste de Hiita (v. 1566d).

Escamonea, V. s. v. *escamn*ar Escamós, V. *escama* (*ESCATA*)

ESCAMOT, 'ramadet, porció de pocs caps de bestiar', 'colla d'homies', forma del català central i oriental, en lloc de la qual es diu *ESCABOT* o *ESCABOTELL* en algunes comarques, així com en català occidental i a les Illes: mot comú amb l'oc. *escabot*, que s'usa des dels Alps fins al Bearn; origen incert: com que en diversos parlars occitans la forma *escaboto* o *escabot* té el significat de 'cabdell o madeixa de fil' s'ha conjecturat que sigui això el sentit primitiu del nostre mot (cf. el fr. *peloton* 'cabdell' i 'escamot de gent, de soldats'); l'etimologia d'aquest és també incerta però podria resultar d'un canvi de sufix del ll. *SCABELLUM* que ha donat el fr. *êcheveau* 'cabdell, troca' i oc. *escavel*, id.; la nostra variant *escamot*, d'altra banda, sembla ser alteració d'*escabot*, sigui per influència de *ramat* o per influència de *mota* o bé per la influència de variants d'*ESCAMAR*; si bé també fóra concebible que sortís, en forma paral·lela, del llatí *SCAMELLUM* variant de *SCABELLUM* (aquella, però, només coneguda en el significat d'«escambell», que és comú a les dues variants llatines). □ 1.ª doc.: *escabotell*, 1527; *escamot*, 1803; en terres occitanes ja hi ha algun testimoni d'*escabot* el 1268 i el 1454.

En català són mots solament documentats en data moderna, si no és per la menció d'*escabotell d'ovelles* que, segons el *D'Ag.*, apareixeria en una font mallorquina no precisada, que data de 1527. D'altra banda *escamot* és un mot molt conegut modernament en català central i generalment usat literàriament, si bé sense arrelament en val., balear ni cat. occidental; a les Illes, en tot el català occidental i en algunes comarques orientals extremes, regna popularment la forma amb *-b-*; en el domini dialectal rossellonès són presents totes dues, car a Portè (Vall de Querol) vaig anotar *eskabót* (n'hi havien menat de bestiar de llana, em digueren, a Fontviva, 1959), i a Formiguera de Capcir precisaven que un *ramat* és més gran que un *eskabót* (1960); però el gran poeta rossellonès J. Seb. Pons va publicar un recull de versos, el 1921, amb el títol *L'Estel de l'Escamot*: Pons era d'Illa, entre el Rosselló propi i el Conflent, ço que coincideix, doncs, amb la dada d'*AlcM* que *escamot* s'usa en el Conflent.

Altrament, segons les dades d'*AlcM* (coincidentes amb les de *JAmades*, *BDC* xix, 134, 133; *BDLC* x, 366; i *CostManc.* II, s. v.), *escamot* és propi de Cerdanya, Ripoll, Emp., Vic i Costa de Ponent, arribant per l'Oest fins a Solsona, *escabot* ho és des de Ribagorça i Pallars per la Ribera del Sió fins a Santa Coloma de Queralt; en el CpTarr. coexistirien l'un i l'altre amb el sentit de 'colla poc nombrosa de gent'. El primer dicc. que recull *escamot* és Belv. («*pelotón, turba*»); *escabot* només en glossaris recents.

Escamot ja fou usat per Verdaguer en narracions prosaïques, i apareix en bons prosistes del darrer quart del S. XIX: «los isarts se reuneixen en *escamot* de vuyt o dotze, i mentres lo ramat pastura, hi ha sempre un mascle plantat al cim d'una penya, que vigila», «—Bona nit, pastor; les han ben atipades? —No gayre... reneu de ca!... aquell *escamot* dins lo blat... fes-les venir», Bosch de la Trinxeria (Re-